

فصل پنجم

توانمندی‌های استان البرز

درس دوازدهم قابلیت‌ها و جاذبه‌های گردشگری استان

تصاویر زیر برخی از انواع جاذبه‌های گردشگری استان را نشان می‌دهد:

شکل ۱-۱۲- جاذبه‌های عمده گردشگری استان

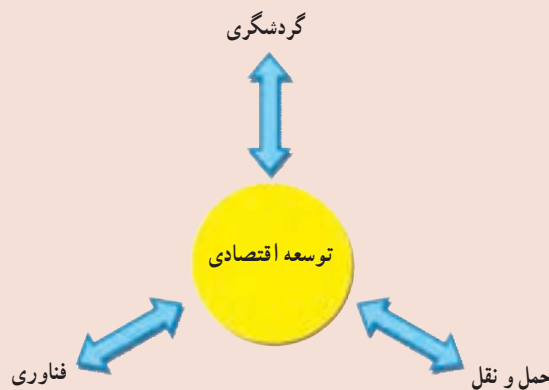
پدیده گردشگری پس از انقلاب صنعتی دچار تغییر و تحول گردید و از حالت تجملی خارج و به عنوان یک رفتار اجتماعی همگانی تبدیل شد. این تغییر در کل جهان اثر گذاشت و کشورها و مناطق زیادی توانستند از این رهگذر درآمد هنگفتی به دست آورند.

بیشتر بدانیم

هر چند به نظر می‌رسد پدیده گردشگری صنعت جدیدی است، اما سفر روی زمین و دیدن جاذبه‌های آن قدمتی به اندازه عمر انسان دارد. علاقه و گرایش درونی برای آشنایی با سرزمین، فرهنگ، نژاد، آداب و رسوم ملل مختلف، باعث توسعه روزافزون این صنعت شد.

امروزه صنعت گردشگری از نظر درآمدزایی پس از صنایع نفت و خودروسازی سومین صنعت بزرگ جهان محسوب می‌شود. کارشناسان سه عنصر اساسی حمل و نقل، گردشگری و فناوری را برای توسعه اقتصادی هر مکان در قرن ۲۱ تعیین کرده‌اند.

استان البرز به دلیل جاذبه‌های طبیعی فراوان، موقعیت جغرافیایی، دسترسی به راه‌های ارتباطی و نزدیکی به مراکز اصلی تمرکز جمعیت کشور، توان بالایی در جذب گردشگران به صورت روزانه دارد که توجه به این بخش می‌تواند نقش قابل توجهی در توسعه استان داشته باشد.

فعالیت

هر یک از موارد زیر در کدام استان بیشتر است؟

نام استان	تعداد گردشگران	طبیعت گردی	گردشگر تاریخی	خرید سوغات و صنایع دستی	گردشگری روزانه
البرز		*			
اصفهان	*				

جاذبه‌های گردشگری استان را می‌توان به جاذبه‌های طبیعی و انسانی تقسیم کرد:

الف) جاذبه‌های طبیعی

جاذبه‌های طبیعی، پدیده‌هایی هستند که انسان در به وجود آمدن آنها نقشی ندارد، ولی می‌تواند با شناسایی آنها و فراهم کردن امکانات و زیرساخت‌ها، زمینه استفاده از آن را تسهیل کند.

خستگی و فشارهای روحی و جسمی ناشی از شهرنشینی، علاقه و نیاز شهرنشینان را به گذران اوقات فراغت در محیط‌های طبیعی بیشتر کرده است. دامن طبیعت در روزهای تعطیل به ویژه در فصول گرم سال میزبان ساکنان شهرهای داخل و خارج استان است.

عمده‌ترین جاذبه‌های طبیعی استان عبارت‌اند از:

۱- کوه‌های مرتفع و بلند: ارتفاعات البرز

دارای جاذبه‌های متنوعی چون آبشارهای طبیعی، چشمه‌ها، دامنه‌های سرسبز، گونه‌های بی‌نظیر گیاهی و جانوری است که کوه‌نوردان، کوه‌پیمایان و خانواده‌ها را برای تفریح و ورزش و مشاهده مناظر بکر به سوی خود می‌کشاند.

ارتفاعات شمال کرج، ساوجبلاغ و طالقان

از اصلی‌ترین مناطق طبیعت‌گردی استان محسوب می‌شوند.

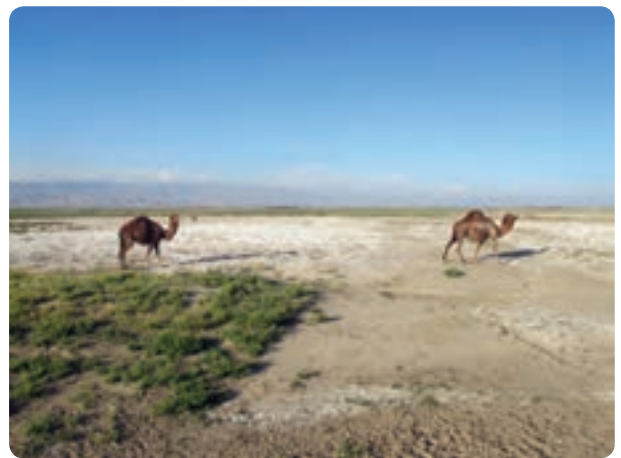
شکل ۲-۱۲ ارتفاعات شمال استان از مناطق عمده گردشگری

شکل ۳-۱۲- غار یخ مراد

۲- غارهای طبیعی : این غارها در اثر عوامل فرسایش ایجاد شده‌اند و مشاهده آن برای جغرافیدانان، زمین‌شناسان و دوستداران طبیعت لذت‌بخش است. از جمله این غارها یخ‌مراد در محور کرج - چالوس است که در دوره دوم زمین‌شناسی ایجاد شده و در اغلب اوقات سال دارای قندیل‌های یخی است. از دیگر غارهای طبیعی می‌توان به غار «وایسوار» در روستای هیو ساوجبلاغ اشاره کرد.

۳- مناطق کویری : در جنوب نظرآباد و حاشیه رود شور در اشتهارد، کویر تقریباً بزرگی واقع شده که گونه‌های زیست محیطی خاص و اشکال فرسایشی را در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهد.

شکل ۴-۱۲- مناطق کویری استان

ب) جاذبه‌های انسانی

در استان البرز حدود ۴۰۰ اثر تاریخی وجود دارد که بیش از ۱۹۰ اثر آن در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است. علاوه بر آثار تاریخی که در درس دهم به آنها اشاره شد، این جاذبه‌ها را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد :

۱- اماکن زیارتی : امامزاده‌ها اصلی‌ترین مکان‌های زیارتی‌اند که در سراسر استان پراکنده شده‌اند و در مناسبت‌های مذهبی علاقه‌مندان را به سوی خود می‌کشاند. از مهم‌ترین آنها می‌توان به امامزادگان طاهر (ع)، حسن (ع) و محمد (ع) در کرج، امامزاده جعفر (ع) در هشتگرد، امامزاده ابراهیم (ع) تنکمان، امامزاده سلیمان (ع) در اشتهارد و امامزاده هارون (ع) در جویستان طالقان اشاره کرد.

توانمندی های استان

شکل ۵-۱۲- امامزاده ها اصلی ترین مکان های زیارتی استان

۲- بناهای تاریخی: این بناها شامل کاروانسراها، حمام‌های تاریخی، عمارت‌ها و کاخ‌های دوران پهلوی، پل‌ها، آسیاب‌ها و برج‌های تاریخی می‌باشند که گردشگران فرهنگی و تاریخی را به خود جذب می‌کنند. پل شاه‌عباسی، برج کردان، برج میدانک جاده چالوس، حمام مصباح کرج و شهرک طالقان، کاخ مروارید مهرشهر، آسیاب آبی مهدی آباد نظرآباد شاخص‌ترین این بناها محسوب می‌شوند.

حمام روستای میر در طالقان

حمام مصباح کرج

اسیاب آبی مهدی آباد، نظرآباد

شکل ۶-۱۲- آثار تاریخی

جدول زیر را برای شهرستان محل زندگی خود، تکمیل کنید.

جاذبه‌های انسانی		جاذبه‌های طبیعی	شهرستان
تاریخی و فرهنگی	مذهبی		
.....۱۱۱	
.....۲۲۲	
.....۳۳۳	

مناطق عمده گردشگری استان البرز

منظر تاریخی – طبیعی جاده کرج، چالوس: این جاده زیباترین محور گردشگری کشور محسوب می‌شود که ارتباط مرکز استان را با شمال کشور برقرار می‌کند.

سراسر این جاده پر پیچ و خم با چشم اندازه‌های کم نظیر، پدیده‌هایی چون کوه‌های بلند، دریاچه، رودخانه‌ها، تونل‌ها، گردنه‌ها و درختان تنومند را به نمایش می‌گذارد. مناظر طبیعی، مناطق تاریخی، مذهبی، امکانات ورزشی و تفریحی سبب شده که این جاده از کانون‌های اصلی گردشگری کشور محسوب شود.

شکل ۷-۱۲- منظره طبیعی – تاریخی محور ارتباطی کرج، چالوس

علاوه بر این مسیر جاده‌های کردان و جاده طالقان از دیگر محورهای گردشگری استان محسوب می‌شوند. پیست اسکی دیزین: این پیست از مهم‌ترین پیست‌های اسکی کشور است و به دلیل وجود امکانات رفاهی، تله‌کابین، تله اسکی، برگزاری مسابقات بین‌المللی، علاقه‌مندان ورزش‌های زمستانی را به خود جذب می‌کند. در فصل تابستان نیز علاوه بر اسکی روی چمن، ارتفاعات این پیست پوشیده از انواع گل‌های وحشی و گیاهان دارویی است. هوای مطبوع و مجموعه‌های آموزشی-رفاهی خانواده‌ها را به سوی خود می‌کشاند.

شکل ۸-۱۲- پیست دیزین

دریاچه سد کرج و طالقان، مرکز آموزش هوایی در صالحیه نظرآباد، پیست اسکی خور «در جاده چالوس» و ارتفاعات نورالشهدای عظیمیه از دیگر توان‌های استان برای گردشگری است.

شکل ۹-۱۲- مرکز آموزش هوایی صالحیه نظرآباد

جدول ۱۰-۱۲- روستاهای نمونه (هدف) گردشگری استان البرز

نام روستا	شهرستان
ولیان - ورده - فشنند - سیبان دره - سنج - برغان	ساوجبلاغ
شهرستانک - گچسر - واریان - ولایت رود	کرج
کرکبود - گلیرد	طالقان

شکل ۱۱-۱۲- روستای نمونه (هدف) گردشگری گلیرد

بیشتر بدانیم

چند نکته پیرامون گردشگری

- ۱- اگر نفت یک منبع زیرزمینی است، آثار و جاذبه‌های گردشگری نیز منابع رو زمینی محسوب می‌شوند و می‌توانند در توسعه اقتصادی استان نقش مهمی داشته باشند.
 - ۲- توجه به آثار گردشگری نقش مؤثری در خودباوری و رشد هویت ملی و دینی دارد.
 - ۳- شناسایی جاذبه‌های یک منطقه می‌تواند آن را از خطر نابودی نجات دهد.
- پس انتظار می‌رود شما دانش‌آموزان عزیز در شناسایی آثار و جاذبه‌های محل سکونت خود کوشا باشید و اطلاعات کاملی از جاذبه‌های محل سکونت خود به دست آورید و بتوانید به عنوان یک نماینده شایسته، استان خود را به سایر هموطنان معرفی کنید و به عنوان مدیران آینده این آثار را حفظ و حراست نمایید.

جدول ۱۲-۱۲- مهم ترین جاذبه های گردشگری استان

<p>کاروانسرای شاه عباسی - کاخ سلیمانیه - کاخ مروارید (شمس) - کاخ ناصرالدین شاهای شهرستانک - کاخ رضا شاهای گچسر - پل شاه عباسی (آجری) - پل سنگی (حامی) - پل سنگی آهنین راه - محوطه کارخانه ذوب آهن - کارخانه قند - حمام مصباح - حمام حیدرآباد - حمام بیلقان - حمام هلجرد - قلعه صمصام - قلعه دختر شهرستانک - قلعه پلنگ آباد (رحمانیه) - بز قلعه اشتهارد - قلعه کلاک - کوره آجری بیلقان - برج سنگی میدانک - پردیس کشاورزی - کاروانسرای کندوان - حمام سیادیه - حمام صحت آباد - حمام کلاک بالا - خانه مرحوم فاتح - قلعه تنگ کسپیل - قلعه قزل حصار - قلعه اربابی راشته - قلعه ری زمین - قلعه روستای کلاک - قلعه شاه دژ - کوره های آهک یزی گچسر - آسیاب قدیمی خور - آسیاب هلجرد - برج منبع آب (آجری) رزکان نو - قلعه پل خواب</p>	<p>اماکن تاریخی (ابینه)</p>	
<p>امام زاده زید ورحمان (سه گنبدان) - امامزاده سلیمان اشتهارد - امامزاده شاهزاده عسگری خور - امامزاده محمد سیجان - امامزاده حسین گوراب - امامزاده سلیمان ابهرک - شبستان مسجد جامع اشتهارد - امامزاده ام کبری ام صغری اشتهارد - امامزاده عبدالله و طاهر کندر - مسجد جامع خور - مسجد جامع ولایت رود - مسجد هلجرد - حسینیه سیادیه - امامزاده ابراهیم کلوانسر - امامزاده ابراهیم و محمد تقی ورزان - امامزاده پیر پیران آتشیگاه - امامزاده احمد و محمود ماهدشت - زیارتگاه تقی کلاک - امامزاده جعفر ارنکه - زیارتگاه چهل دختر کندر - امامزاده حسن کرج - امامزاده حسن حسنکدر - امامزاده حیدر کلاک پایین - امامزاده رزاق اشتهارد - امامزاده رضی الدین کلها - امامزاده ابراهیم سیهسالار - زیارتگاه سید ابراهیم کندر امامزاده طاهر مهرشهر - امامزاده عبدالله مهر شهر - امامزاده قاسم ماهدشت - زیارتگاه غیبی محمد شهر - امامزاده محمد حصارک - قدمگاه آقا سید علاءالدین ولایت رود - امامزاده هاشم و هارون لیلستان</p>	<p>اماکن فرهنگی (مذهبی)</p>	<p>شهرستان کرج</p>
<p>درخت چنار امامزاده حسین گوراب - باغ های جهانشهر - غار یخ مراد - غارهای ری زمین و سیراچال آسارا - غار میدانک - درخت چنار حصار - درخت چنار هلجرد - درخت سرو گوهردشت - درخت چنار توجان - درخت های کهن آقادر - درخت کهنسال ارس شهرستانک - آبشار هفت چشمه - آبشار خور - آبشار ورزن - باغ لاله گچسر - پیست اسکی دیزین - پیست اسکی خور - دریاچه سد امیر کبیر - چشمه گله گبله - چشمه وله - باغ سیب مهرشهر</p>	<p>جاذبه های طبیعی</p>	
<p>تپه باستانی آق تپه - تپه خرم آباد - تپه علی آباد - تپه مردآباد - زال تپه - تپه های مراد تپه - تپه تل اسکی خور - تپه دزدبر خور - تپه امامزاده قاسم - قشلاق تپه - تپه پلنگ آباد (رحمانیه) - تپه شنستون - تپه فرخ آباد - تپه های باستانی راشته - تپه های باستانی حسن بیک چشمه - تپه های کندوان - تپه های کندر - تپه گلستان - تپه باستانی دشت بهشت - تپه کرد چشمه - تپه مهدی خانی آتشیگاه - تپه حسین آباد - تپه و قلعه حیدرآباد - تپه امامزاده احمد و محمود - قبرستان ارنکه - قبرستان کچان - قبرستان هلجرد - قبرستان کندر - گورستان باستانی رزکان نو - قبرستان کلاک بالا - محوطه قبرستان گلستانک</p>	<p>تپه ها و محوطه های باستانی</p>	
<p>کاروانسرای ینگی امام - پل حاج کاظمی - پل قدیمی برغان - پل بانو صحرا - قلعه کیومرث - آسیاب حاجی رحیم - حمام ورده - حمام هرجاب - روستای سیبان دره - درب های مسجد طالیان - خانه های قدیمی روستای سنج - قلعه کش کلا - قلعه حسن خانی - قلعه قاسم آباد - قلعه ینگی امام - حمام هیو - آب انبار روستای فشنند - بافت بازار برغان - کوشک قاجاری برغان - خانه تاریخی خداینده لو - خانه تاریخی صانعی - کاروانسرای برغان - خانه تاریخی بزرگمهر - خانه تاریخی خانم سلطان - خانه تاریخی سلطانی - کوره آجریزی هرجاب - خانه سرهنگ عرب آباد خسروی - کاروانسرای چهار باغ</p>	<p>اماکن تاریخی (ابینه)</p>	
<p>امامزاده عبدالقاهر - حسینیه اعظم برغان - شاهزاده حسین کردان - امامزاده عبدالله وصالح - مسجد جامع سیبستان - امامزاده سلیمان - امامزاده زبیده خاتون - امامزاده جعفر هشتگرد - امامزاده هادی وعلی نقی - امامزاده بی بی خاتون ورده - امامزاده علی اکبر روستای تکیه - امامزاده بی بی قزلب - امامزاده کاظم روستای سره - امامزاده بی بی نسا - امامزاده موسی خورین - امامزاده هفت تن، آجین دوجین - امامزاده یحیی و بی بی شهربانو - امامزاده بی بی سکینه - امامزاده شعیب رامجین - امامزاده کمال الدین - امامزاده اسماعیل - امامزاده سه تن - امامزاده هاشم - امامزاده موسی - امامزاده ظاهرالدین - امامزاده جواد قاسم آباد - مسجد سیرو</p>	<p>اماکن فرهنگی (مذهبی)</p>	<p>شهرستان ساوجبلاغ</p>
<p>چنارهای امامزاده ورده - چنار امامزاده تکیه - چنار کهن طالیان - چنار مسجد برغان - پیر چنار کردان - درختان سرو پیر دار - چنار مسجد کوشکدر - چنارهای سنقرآباد - سروهای سیراب - غارهای هیو - آبشار سنج - آبشار سیرو - چنارهای شلمزار - درخت سپیدارک</p>	<p>جاذبه های طبیعی</p>	

توانمندی‌های استان

<p>گنج تپه خورین - تپه قبرستان - شاه تپه - تپه پشت منبع آب - تپه قوهه - تپه شور قلعه پایین - تپه لشکر آباد - اقلان تپه - تپه گردان (گیران) - تپه ویسوار - تپه ینگه امام - تپه گرجیان - تپه ایفر بلاغ - تپه موشلان اسماعیل آباد - تپه نمکلان - تپه بزرگ حاجی آباد - تپه روستای خور - تپه دو چنار - تپه قاسم آباد بزرگ - سیاه تپه خوروین - آلان تپه - تپه گلستان کردان - تپه کوشکذر - تپه ملک آباد - تپه امامزاده سنقر آباد - محوطه قبرستان - امام تپه - تپه‌های دو برار - محوطه شهر خاقان - محوطه کلاغ دره - محوطه جنوب امامزاده اسماعیل زکی آباد - محوطه سر عسل - محوطه ترسان دره - تپه حاجی بیان - قبرستان قدیمی - منجوق تپه - تپه چمبورک - قیدار تپه - تپه کوچک حاجی آباد - تپه غربی سلطان آباد - تپه شرقی سلطان آباد - تپه سرخاب - تپه آران - روباه تپه رامجین - عباد تپه رامجین - تپه غرب اسماعیل آباد - محوطه کردان</p>	<p>تپه‌ها و محوطه‌های باستانی</p>	<p>شهرستان ساوجبلاغ</p>
<p>آسیاب آبی مهدی آباد - خانه و اتومبیل دکتر مصدق - یخچال نجم آباد</p>	<p>اماکن تاریخی (ابنیه)</p>	
<p>مسجد حضرت ابوالفضل - امامزاده ابراهیم - امامزاده جعفر قلعه شیخ - امامزاده ابوالحسن گازر سنگ - امامزاده چهل دختر</p>	<p>اماکن فرهنگی (مذهبی)</p>	
<p>حاشیه رود شور - جاده تنکمان - جاده نجم آباد - غارهای نمکی نجم آباد</p>	<p>جاذبه‌های طبیعی</p>	<p>شهرستان نظر آباد</p>
<p>تپه ازبکی - جیران تپه - مارال تپه - گوموش تپه - تپه قزلحصار شرقی - تپه قزلحصار غربی - تپه کول بهرام - تپه مسکین آباد - تپه صالحیه - تپه قلعه شیخ - تپه الوند - تپه دولت آباد - منجوق تپه - تپه محمدآباد - تیکان تپه - تپه چهل دختر - تپه قوچ حصار - تپه حاجی بیک - تپه محمد آباد دولت آباد - تپه باستانی نجم آباد - تپه گازرسنگ - تپه شرف الدین - کرش تپه - تپه فیروز آباد - تپه شرقی ابراهیم جیل - تپه غربی ابراهیم جیل - تپه سید جمال الدین - تینال تپه - چال تپه - تپه نوکند - تپه طلا چگینی - تپه بختیار - تپه محمد آباد - تپه درافشان - انبار تپه غربی - انبار تپه شرقی - تپه کریم آباد</p>	<p>تپه‌ها و محوطه‌های باستانی</p>	
<p>خانه آیت اله طالقانی - خانه دکتر حشمت - سنگ نوشته عسلک - قلعه دختر گته ده - قلعه کیان خاتون - کافر قلعه - قلعه پراچان - قلعه سگران - قلعه کیتباد - قلعه منصور - قلعه ارژنگ - قلعه دیو - قلعه فالیس - حمام نوزیک - حمام میر - حمام دهر - حمام گلینک - حمام سنگ بن - حمام فشندک - حمام بزج - حمام شهرک - حمام دیزان - حمام مرجان - حمام کرکبود - حمام میرآش - حمام شهراسر - حمام اسفاران - حمام امیر نان - حمام ابصار - حمام باریکان - حمام آرموت - حمام گیلیرد</p>	<p>اماکن تاریخی (ابنیه)</p>	
<p>امامزاده ابراهیم تکیه ناوه - امامزاده موسی و سلیم - امامزاده حمزه و عبدالله - امامزاده محمود - امامزاده هارون - امامزاده ابراهیم اوچان - امامزاده زید ابراهیم کرکبود - امامزاده کش رود - امامزاده قاضی - امامزاده یوسف - امامزاده سید شرف - امامزاده سید ضیاء - امامزاده اسماعیل - امامزاده پیر غلام - امامزاده شاه محمد حنفیه - امامزاده شعیب - امامزاده ذکریا میرآش - امامزاده ذکریا هرنج - امامزاده محراب - امامزاده هاشم - امامزاده محمود - تکیه جوستان - پیر جمشید - پیر حسین - زیارتگاه پیرکش - زیارتگاه پیر وشته - مقبره عبدالحمید - مقبره عبدالغنی - مقبره ملا یغما - مقبره روستای هرنج</p>	<p>اماکن فرهنگی (مذهبی)</p>	<p>شهرستان طالقان</p>
<p>غار پنجهلی - غار زالنگاه - غار بادامستان - غار ویبا - آبشار اسکان - آبشار کر - آبشار شل بن - درخت چنار سوهان - درخت چنار پرکه</p>	<p>جاذبه‌های طبیعی</p>	
<p>محوطه روناسر - محوطه جیر ارژنگ - محوطه تکیدر - محوطه شلانک بن - محوطه هورسی بند - محوطه واگین سو - محوطه تلو - محوطه لمبران - محوطه پول چال - محوطه خرما کول - محوطه قزوین دشت - محوطه مرغ استل - محوطه کوشک سر - محوطه خانه مالان - محوطه ارچیلان - محوطه ارباغ - محوطه اشکار چر - محوطه زرده گهره - محوطه قلاع گتی - محوطه نوزیک - محوطه کوشک دیم - محوطه قلاع دوش - تپه قلاع دوش - تپه سنقر کلابه - تپه پنجهلی - قبرستان تاریخی گته ده - مرجان تپه - قبرستان گبری - شاه کوه تپه - تپه اردکان - تپه میرآش - تپه قلعه سر - قبرستان ابصار - قبرستان خسبان - قبرستان قلعه کولج - قبرستان آرموت - تپه خوزه کل</p>	<p>تپه‌ها و محوطه‌های باستانی</p>	

درس سیزدهم توانمندی‌های اقتصادی استان

استان البرز به دلیل برخورداری از نیروی انسانی کارآمد، دسترسی به شبکه ارتباطی مناسب، مجاورت با مرکز سیاسی کشور و عوامل طبیعی مساعد از شرایط مناسبی جهت رشد و توسعه اقتصادی برخوردار است. توانمندی‌ها در بخش‌های مختلف از جمله کشاورزی، خدمات و صنعت باعث شده است استان جایگاه ویژه‌ای در تولیدات اقتصادی کشور داشته باشد.

۱- توانمندی‌های استان در بخش کشاورزی

این بخش به علت ایفای نقش حیاتی در تولید مواد غذایی، خودکفایی و ایجاد اشتغال و تأمین مواد اولیه صنایع غذایی اهمیت دارد.

پراکندگی جغرافیایی نواحی کشاورزی استان

نواحی کشاورزی استان به دو بخش تقسیم می‌شود که عبارت‌اند از: ۱- ناحیه کوهستانی، ۲- ناحیه دشت
۱- ناحیه کوهستانی: این ناحیه به علت آب و هوای معتدل کوهستانی، وجود رودخانه‌های پر آب و زمین‌های ناهموار بیشتر به صورت باغ‌های میوه در امتداد دره‌های کوهستانی و رودخانه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

شکل ۱-۳- باغ‌های میوه در ناحیه کوهستانی

توانمندی‌های استان

۲- **ناحیه دشت** : این ناحیه از دشت نظرآباد و اشتهارد در غرب استان شروع و به زمین‌های حاصل‌خیز محمدآباد و مردآباد در شرق ختم می‌شود که به دلیل دارا بودن خاک حاصل‌خیز و جریان آب‌های سطحی از مناطق اصلی تولیدات کشاورزی در استان محسوب می‌شود.

اراضی زیر کشت در دشت‌های استان به دو شکل است :

۱- اراضی زیر کشت محصولات باغی که بخش اصلی تولیدات کشاورزی استان را شامل می‌شود.

تولید محصولات باغی به شرایط آب و هوایی بستگی دارد؛ به طوری که سال‌های پر بارش اگر با سرمای بهاره همراه نباشد، بهره‌وری در این بخش از کشاورزی افزایش خواهد یافت. از مهم‌ترین محصولات باغی می‌توان به هلو، شلیل، آلو، گردو، گیلاس و آلبالو اشاره کرد.

شهرستان‌های ساوجبلاغ (۵۶ درصد) و کرج (۲۲ درصد) بیشترین میزان سطح زیر کشت باغ‌های استان را در اختیار دارند. به همین دلیل قطب اصلی تولید محصولات باغی استان محسوب می‌شوند.

۲- اراضی زیر کشت محصولات زراعی که در درجه دوم اهمیت قرار دارد.

شهرستان نظرآباد بیشترین اراضی زراعی استان (۳۸ درصد) را در اختیار دارد که علاوه بر کشت گندم و ذرت علوفه‌ای به

شکل ۲-۱۳- ذرت علوفه‌ای و گندم
اصلی‌ترین محصولات کشاورزی دشت‌های استان

علت دسترسی آسان به بازار بزرگ مصرف، سبزی و سیفی تولید می‌شود که نیازهای مصرفی درون استان و استان‌های مجاور را تولید می‌کند و بخشی از آن به کشورهای همسایه صادر می‌گردد.

بیشتر بدانیم

۶۷۳۳۵۷ تن سبزی و سیفی در سال ۱۳۹۱ در استان البرز تولید شده است که از این مقدار بیش از ۵۰ درصد آن در شهرستان کرج و بقیه در شهرستان ساوجبلاغ و نظرآباد برداشت شده است.

شهرستان‌های ساوجبلاغ، کرج، اشتهارد و طالقان از نظر وسعت اراضی زراعی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. بیشتر فعالیت‌های کشاورزی در این مناطق به صورت باغداری است.

شکل ۳-۱۳- باغ‌های میوه در ناحیه دشت

توانمندی‌های استان

کشت گلخانه‌ای از دیگر فعالیت‌های کشاورزی محسوب می‌شود. این نوع کشت به دلیل صرفه‌جویی در مصرف آب و خاک، امکان اجرای آن در تمامی فصول سال و کنترل آسان شرایط آن، مورد توجه مردم این منطقه قرار گرفته است.

بیشتر بدانیم

شکل ۴-۱۳- سایت گلخانه‌ای در شهر جدید هشتگرد

میزان تولید محصولات گلخانه‌ای استان در سال ۱۳۹۱	
۱۲۰۶۵/۴	سبزی و سیفی «تن»
۲۳۰۴۶۵۰۰	شاخه بریده «تعداد شاخه»
۵۵۳۴۵۰۰	فصلی و نشایی
۲۲۵۲۰۰۰	میزان تولید گل‌دان
۲۳۰۴۰۳۴۰	درخت و درختچه زینتی

در سال‌های اخیر گسترش شهرنشینی، دسترسی سریع به بازار مصرف و سودآوری مناسب موجب توسعه دامداری صنعتی شده است. در حال حاضر در استان ۳۷ واحد دامداری صنعتی وجود دارد. همچنین ۳۵ واحد مرغداری فعال نیازهای استان و مناطق هم‌جوار را تأمین می‌کند.

شکل ۵-۱۳- واحدهای مرغداری و گاو‌داری صنعتی

پرورش شتر، اسب، شترمرغ، بلدرچین و ...، از دیگر فعالیت‌های دام و طیور است که در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است.

شکل ۶-۱۳- پرورش اسب و شترمرغ

موقعیت کوهستانی همراه با دامنه‌های سرسبز و سودآوری مناسب سبب شده که استان یکی از کانون‌های مهم فعالیت زنبورداری باشد. شهرستان طالقان و ارتفاعات کهار از مراکز اصلی تولید عسل محسوب می‌شوند.

شکل ۸-۱۳- نمونه‌ای از مزرعه پرورش آبزیان

شکل ۷-۱۳- پرورش زنبور عسل در مناطق پایکوهی

سال ۱۳۹۱ در ۱۳۶ استخر پرورش آبزیان ۱۸۶۰ تن ماهی تولید شده است که حکایت از توانمندی‌های فراوان استان در تأمین گوشت سفید دارد.

۲- توانمندی‌های بخش صنعت و معدن

- صنعت: استان البرز دارای مزیت‌های نسبی برای توسعه فعالیت‌های صنعتی است که با سرمایه‌گذاری مناسب و افزایش حمایت‌های بیشتر دولت چشم‌اندازهای پرنورتری را نوید می‌دهد.
- توانمندی‌های استان در بخش صنعت عبارتند از:
- ۱- مواد اولیه کشاورزی و زراعی جهت توسعه صنایع تبدیلی
 - ۲- دسترسی به شبکه ارتباطی مناسب
 - ۳- نزدیکی با تهران به عنوان یک بازار مصرف مهم و مرکز توزیع کالا
 - ۴- وجود نیروی جوان و تحصیل‌کرده و مراکز آموزش مهارت فنی و تخصصی
 - ۵- تمرکز جمعیت، ثروت و درآمد
 - ۶-
 - ۷-

فعالیت گروهی

دو مورد دیگر از توانمندی‌های استان در زمینه صنعتی را بنویسید.

در استان ۲۸۳۰ واحد صنعتی فعال وجود دارد که ۳ درصد از کل صنایع و ۴ درصد از نیروی شاغل صنعتی کشور را در بر می‌گیرد. بخش قابل توجهی از نیروی فعال اقتصادی در واحدهای صنعتی استان‌های مجاور مشغول به کارند؛ که این تعداد جزء نیروی شاغل صنعتی استان به حساب نیامده‌اند.

استان البرز با هفت شهرک صنعتی فعال یکی از مراکز مهم صنعتی کشور محسوب می‌شود. صنایع غذایی، برق، الکترونیک، فلزی و سلولزی از مهم‌ترین واحدهای فعال آن به‌شمار می‌روند.

شکل ۹-۱۳- شهرک صنعتی در استان

برای مطالعه

شهرک‌های صنعتی فعال استان البرز

جدول ۱۰-۱۳- شهرک‌های صنعتی فعال

شهرک صنعتی	تعداد واحد	نیروی شاغل	محل استقرار
اشتهارد	۷۸۰	۲۰۵۴۶	اشتهارد جاده بوئین زهرا
بهارستان	۱۰۳	۴۷۷۸	کرج اتوبان کرج - قزوین کیلومتر ۱۰
سیمین دشت	۱۴۱	۳۹۳۶	کرج جاده ملارد
هشتگرد	۱۸۹	۷۱۱۷	هشتگرد - جنب شهرک اداری
نظرآباد	۵۰	۱۰۷۹	جنوب شهر نظرآباد
سپهر نظرآباد	۱۴۴	۶۱۳۲	جنوب شهر نظرآباد
کوثر	۱	۱۲	کرج جاده اشتهارد

آیا می‌دانید

- تعداد ۶۹۸۰ واحد صنعتی با توان جذب ۲۶۱۰۰۰ نفر دارای جواز تأسیس (در استان) می‌باشند.
- نواحی صنعتی فعال همانند هلجرد، رضوانیه و زیادشت نقش مهمی در افزایش تولیدات صنعتی (استان) دارند.

تحقیق کنید

با کمک دبیر خود اثرات توسعه صنعتی استان را بررسی کنید.

توانمندی‌های استان

معادن : استان البرز وسعت چندان زیادی ندارد اما ۱۱۱ معدن دارای پروانه بهره‌برداری در شهرستان‌های آن فعال‌اند. وجود ۳۸ معدن غیر فعال و ۳ معدن در حال اکتشاف نیز از دیگر ظرفیت‌های استان است. معادن در حال بهره‌برداری بیشتر سنگ‌های ساختمانی، گچ و معدن زغال سنگ باریت، سنگ‌های تزئینی می‌باشند.

شکل ۱۱-۱۳- معدن نمک در طالقان

تحقیق کنید

با کمک دبیر مهم‌ترین معدن نزدیک محل سکونت خود را شناسایی و آثار این معادن را بر منطقه بررسی کنید.

۳- توانمندی‌های بخش خدمات (بازرگانی و حمل و نقل)

بازرگانی : توانمندی‌های استان در زمینه‌های صنعتی و کشاورزی، دسترسی سریع و آسان به مراکز جمعیتی و گسترش نیازهای روز افزون آن‌ها، زمینه‌های مناسبی را برای تجارت فراهم کرده است. در سال‌های اخیر افزایش تولیدات کشاورزی و صنعتی از یک طرف و توسعه مجتمع‌های تجاری و مراکز خرید که به علت رشد سریع شهرنشینی و گسترش شهرک‌های اقماری اطراف کرج ساخته شده‌اند، از طرف دیگر بر اهمیت و نقش فعالیت‌های بازرگانی در اقتصاد استان افزوده است.

حمل و نقل

- استقرار در محور غرب به شرق کشور
 - دسترسی بیش از ۱۰ استان از طریق استان البرز به مرکز کشور
 - عبور راه آهن سراسری
 - وجود فرودگاه بین‌المللی پیام در بخش جنوبی شهرستان کرج
 - نزدیکی به فرودگاه‌های مهرآباد و امام خمینی (ره)
 - جاده ارتباطی کرج - چالوس
- و ویژگی‌های دیگر شرایط مناسبی را برای گسترش و استفاده از شبکه حمل و نقل به عنوان یکی از مزیت‌های استان فراهم کرده است.

شکل ۱۲-۱۳- نقشه راه‌های استان

بیشتر بدانیم

راه‌های ارتباطی استان

جدول ۱۳-۱۳- انواع راه‌های ارتباطی استان - به کیلومتر

معمولی	عریض	چهار خطه (بزرگ راه)	آزاد راه	جمع
۱۱۷	۱۸۷	۱۱	۸۸	۴۰۳